

Архивски број: 08- 253/1
~~24-03-2023~~ година

Постапувајќи по претставката бр. 08-559/1 од 31.10.2022 година, поднесена од ██████████ Скопје, преку полномошник Адвокат ██████████ против лицето ██████████ од Скопје за сторена дискриминација врз основа на етничка припадност во областа на јавно информирање и медиуми, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација (во натамошниот текст: Комисијата) врз основа на член 27 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 258/2020), на 22.03.2023 година го донесе следното:

МИСЛЕЊЕ

НЕ СЕ УТВРДУВА ВОЗНЕМИРУВАЊЕ врз основа на етничка припадност во областа јавно информирање и медиуми сторено од страна на ██████████ од Скопје врз граѓани на Република Северна Македонија со бугарско национално самосознание.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

До Комисијата за спречување и заштита од дискриминација на ден 31.10.2022 година ██████████ Скопје, преку полномошник Адвокат ██████████ од Скопје, достави претставка бр. 08-559/1. Во претставката подносителот тврди дека е сторена дискриминација по основ на етничка припадност во друга област, односно на социјалната мрежа „FACEBOOK“ врз граѓани на Република Северна Македонија со бугарско национално самосознание од страна на лицето ██████████ Скопје.

Имено, во претставката се наведува дека лицето ██████████ на социјалната мрежа „FACEBOOK“ од својот личен профил направил повеќе објави со кои според подносителот на претставката, именуваниот сторил директна повторена и продолжена дискриминација во смисла на член 8 став 1, а во врска со член 4 став 1 точки 11 и 12 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, врз основа на потекло, национална и етничка припадност, кон граѓани на Република Северна Македонија со бугарско национално самосознание. Со наведеното лицето ██████████ ги дерогирал одредбите за заштита на основните човекови права и слободи загарантирани со Уставот на РСМ, меѓународните правни акти ратификувани од

Собранието на РСМ кои се однесуваат на слободно изразување на националната етничка припадност, како што се: Европската конвенција за човекови права, Универзалната декларација за човекови права, Меѓународната повелба за граѓански и политички права и Конвенцијата за елиминација на сите форми на расна дискриминација на ООН.

Во претставката се наведува дека лицето [REDACTED] на 19.09.2022 година од сопствениот профил на социјалната мрежа „FACEBOOK“ објавил:

„Ако ги внесете Бугарите во уставот ќе им дадете и уставно право слободно и непречено да продолжат со бугаризацијата и поделбата на Македонија. Како ќе тонеме во сиромаштија без шанси за влез во ЕУ, така тие ќе освојуваат дек по дел од државата, ќе влегуваат секаде, во секоја институција и ќе роварат од внатре. Во меѓувреме нивната пропаганда ќе се засили десеткратно, уште повеќе ќе ги олеснат критериумите за добивање бугарско државјанство, ќе тропна на вратата на секој јадник што нема леб да јаде и ќе му нудат пасош.

Ќе го зголемат својот број, ќе ги уценуваат после да гласаат за нивна партија овде, ќе ти влезат во парламент, ќе бараат тројазичност, конститутивна народ да бидат, школи во кој ќе се учи на бугарски и така му натаму.

Овој процес ќе се одвива во наредните 10 години.

И тоа е план.

Ама ко што покажавме до сега, немаме талент да прозреме такви непријателски планови и ни се случува тоа што ни се случува.

Македонците во сопствената држава станаа кирации збутани во таванско сопче. А наскоро ќе не преселат во подрумот до бурето со кисела зелка
Џабе везам знам. Ми се повраќа од оваа агонија што ја минуваме.

И се срамам што мојата генерација го дозволи ова.

И што е најлудо, ќе ставите во устав народ кој не ги признава Македонците и се што е македонско, кој не признава Македонци во Бугарија.“

Со приложена интернет врска до објавата:

На 20.09.2022 година од сопствениот профил на социјалната мрежа „FACEBOOK“ објавил:

„И ви велам...

Знам дека нема да умрам ко пристоен ситуиран човек кој до последен ден ќе размислува каде на скијање зимава и во кој ресторан уште не сме ручале.

Знам на моите деца нема да им обезбедам ништо.

Ако имаат среќа ќе се снајдат сами, ако не, ќе преживуваат од први до први...

Знам дека 30 години живеевме во лаги за плати од две илјади евра, за пристоен живот.

Добивме мувлосан компир.

Идат избори, за година две...

Предавничката СДС моја рака повеќе не ја заокружува на гласачкото ливче. Еднаш се заебав. Никогаш повеќе.

За наредните избори немам многу желби.

Подобар живот ниту една од вас партиите нема да ми даде. Она да размислувам за скијање во Валдизер.

Овде ќе се тепаме да купиме леб. Ќе биде скап и ќе го нема.

Коли одамна не возиме. Ќе не убие инфлација

Затоа не трошете пари за дебели програми и празни ветувања.

Барам само едно.

На еден лист само напишете:

Ветуваме дека ќе го искинеме шовинистичкиот бугарски договор кој стана европски.

Ветуваме ќе го искинеме во првите сто дена.

Ветуваме дека ќе го искинеме и Договорот со Грција во кој не се признава нашето античко наследство и нашиот народ во Грција. И името ќе го вратиме Р. МАКЕДОНИЈА

Ветуваме дека кривично ќе ги гониме сите кои учествуваа во нивното потпишување. Ќе ги гониме за велепредавство.

Ветуваме дека ќе тргнеме во прогон на сите предавници и петтата колона која работи за странски соседни држави.

Во првите сто дена ќе ги затвориме сите бугарашки клубови кои носат имиња на соработници на Адолф Хитлер.

Ветете го само ова во вашата програма и ќе гласам за вас, кои и да сте. И очекувам да го исполните.

Го немате ли ова во програмата, не барајте глас од мене.

Или вратете им ја државава на Македонците или кажете ни отворено дека немате таква намера, за да се спремаме за срањето што ќе следи.

Па секој со среќата.“

Со приложена интернет врска до објавата:

На 25.09.2022 година од сопствениот профил на социјалната мрежа „FACEBOOK“ објавил:

„Ментално растроен кретен побара од говорницата во ОН Русија да се повлече од Украина.

Место да ја искористи да каже за македонското прашање и уцените на шовинистите и фашистите од Бугарија, тој тресе зелени за Русија.

И додека еден Вучиќ одржа историски,

патриотски говор со кој ги затна муцките на лицемерниот Запад, нашава ментално растроена будала повторуваше ко папагал НАТО пропаганда против Русија од ОН.

Бројлер и Курка во едно.

Објаснете му на тоа бројлерче дека утре завршува референдумот во четири региони во некогашна Украина.

Најверојатно тие региони ќе прогласат припојување кон Русија.

Тогаш секоја бомба од НАТО падната на таа територија ќе се смета за агресија на НАТО кон Русија.

Со што ќе го браниш Скопје од потенцијален ракетен напад, будало една.

И ти и таа Славјанка, вклучете ги тие два грама мозок што ги имате.

Мислите НАТО ќе ве брани?

НАТО ќе се распадне за еден месец ако Русија им објави војна на некои негови членки.

Знаете ли колку се усрани Летонија, Естонија, Романија, Молдавија и Полска од Путин?

Следите ли што се случува бе глуперди?

Бара Русија да се повлекла од Украина.

Курката бара од орелот да наведне глава. Ти како ментално растроен дезертер му се закануваш на Путин???

Бог да чува.

Пола офицери на НАТО се пешкири во штиклици.

Путин ќе не изеде и нас и НАТО за доручек“.

Со приложена интернет врска до објавата:

На 28.09.2022 година од сопствениот профил на социјалната мрежа „FACEBOOK“ објавил:

„Зошто не пцуеме Срби, Хрвати, Босанци? Зошто не ги исвиркуваме нивните химни? Зашто ни се пријатели.

Толку е просто.

Никогаш не гледале да ни наштетат или понижат како Македонци.

Она што го прави Бугарија и Бугарите кон нас, тој примитивен шовинизам и џуцест колонијализам кој го насочува кон нас, има цена.

Не ги сакаме.

Тие не сакаат ние да имаме почит кон нив.

Самите се виновни.

И наместо да ја увидат својата грешка, продолжуваат со својот нецивилизиран однос кон нас.“.

Со приложена интернет врска до објавата:

На крај во претставката подносителот предлага Комисијата да донесе мислење со кое се утврдува директна повторена и продолжена дискриминација врз основа на потекло, национална и етничка припадност со препорака лицето во иднина да не објавува такви содржини и истото јавно да се извини на неговиот профил на социјалната мрежа „FACEBOOK“.

Комисијата на 02.11.2022 година со Барање за доуредување бр. 08-559/2 се обрати до подносителот на претставката, истакнувајќи дека наведената адреса на потенцијалниот дискриминатор не е адреса на живеење, туку адреса на правниот субјект каде тој е во работен однос и побара од подносителот во согласност со член 24 став 2 од Законот за спречување и заштита од дискриминација во рок од 8 дена од приемот на барањето да ја доуреди претставката.

Подносителот на претставката со Поднесок заведен под бр. 08-559/3 на 09.11.2022 година, во однос на горенаведеното Барање, достави одговор до Комисијата во кој истакнува дека наведената адреса во претставката, иако е адреса од работодавачот кај кој е вработен потенцијалниот дискриминатор, треба да биде земена во предвид во понатамошната постапка на Комисијата.

Комисијата откако одлучи дека во предвид ќе ја земе наведената адреса во претставката, во согласност со член 24 став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, на 06.12.2022 година со Барање бр. 08-559/4 поднесената претставка ја испрати до лицето [REDACTED] за да се изјасни за наводите содржани во претставката во рок од 15 дена од приемот на барањето.

Лицето [REDACTED] не се изјасни по наводите во претставката во предвидениот рок.

Дискриминација согласно член 6 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, претставува секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други.

Во смисла на член 5 од истиот Закон, се забранува секоја дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.

Согласно член 8 став 1 пак, од наведениот Закон, директна дискриминација постои кога со едно лице или со група се постапува, се постапувало или би се постапувало понеповолно во однос на друго лице или група во фактичка или можна споредлива или слична ситуација, врз дискриминаторска основа.

Понатаму, согласно член 9 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, повикување, поттикнување и инструкција за дискриминација е секоја активност со која посредно или непосредно се повикува, охрабрува, дава упатства или поттикнува да се изврши дискриминација врз дискриминаторска основа.

Согласно член 10 од наведениот Закон, вознемирување е секое несакано постапување кон лице или група лица врз дискриминаторски основи што има за цел или последица, повреда на достоинството или создавање на заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика.

Комисијата ценејќи ги наводите во претставката, утврди дека со објавата на текстот од личен профил на социјалната мрежа „FACEBOOK“ не е сторена, дискриминација, односно вознемирување врз основа на етничка припадност.

Имено, Комисијата утврди дека лицето [REDACTED] на социјалната мрежа „FACEBOOK“ од својот личен профил преку компјутерски систем во неколку наврати, и тоа на 19.09, 20.09, 25.09 и 28.09.2022 година направил повеќе објави со текстуална содржина.

Комисијата, анализирајќи ја содржината на текстовите од објавите, утврди дека таквите текстови се објавени во контекст на политички настани и случувања во даден период или пак во релација на историски настани, во форма и смисла на критика и сопствен став кон истите. Објавите најчесто имплицитно, се однесуваат на лица од актуелната политичка сцена во државата, како носители на функции или на друг начин вклучени во политичките процеси, како и на одредени политички настани или процеси поврзани со или како резултат на надворешната политика, а исто така и на групи на лица, релативно засегнати од или на претпоставен начин вклучени во наведените процеси, низ призмата на сопственото мислење и критичкиот став на авторот на таквите објави. Сопственото гледиште и став во објавите, дури и кога се однесува на конкретна група на лица со одредена етничка припадност, истото се одразува во форма на претпоставена, односно претпоставени ситуации или однесувања на засегнатите лица, повторно во политички контекст, без јасно изразен концепт на омраза или омаловажување. Дел од текстовите пак, како такви не се насочени кон однапред определена група на лица врз основа на дискриминаторските основи наведени во претставката. Истите немаат за цел да омаловажат или создадат заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика кон група на лица, односно граѓани на Република Северна Македонија со бугарско национално самосознание, или пак воопшто на група на лица по етничка припадност Бугари, туку истите се објавени во смисла на политичка критика опфаќајќи група на лица кои би се идентификувале со други заштитени карактеристики.

Оттука, Комисијата утврди дека така објавените текстови, првенствено не претставуваат дискриминација, односно директна дискриминација во смисла на член 6 и член 8 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, од причини што објавите со таквата содржина и форма не можат да се третираат како дејствија на сторување, односно разликување, исклучување, ограничување или давање првенство на дискриминаторска основа кои имаат за цел спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на група на лица на еднаква основа со други. Дотолку што, таквите објави не можат да се сметаат за поповолно, односно понеповолно постапување со една група на лица во однос на друга група на лица во фактичка или можна споредлива или слична ситуација, врз дискриминаторска основа во смисла на член 8 став 1 од горенаведениот Закон, со што би се исполнило битието на поимот дискриминација, односно директна дискриминација.

Понатаму во однос на горенаведеното, Комисијата утврди и дека направените објави не претставуваат вознемирување во смисла на член 10 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, односно дека не се исполнува битието на поимот вознемирување согласно дефиницијата утврдена во наведениот член од Законот.

Во однос на наведеното, при носењето на мислењето, Комисијата во предвид ја имаше и слободата на изразување, во смисла на член 16 од Уставот на РСМ („Службен весник на РМ“ бр. 1/1992; 31/1998; 91/2001; 84/2003; 107/2005; 3/2009; 13/2009; 49/2011 и 6/2019), со кој се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, како и слободата на говорот, јавниот настап, јавното информирање и слободното основање на институции за јавно информирање, а цензурата е забранета.

Дополнително на тоа во предвид и членот 10 од Европската конвенција за заштита на човековите права, кој гласи:

1. Секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите, на претпријатијата за радио, филм и телевизија да им наметнуваат режим на дозволи за работа.

2. Остварувањето на овие слободи, коешто вклучува обврски и одговорности, може да биде под одредени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, кои во едно демократско општество претставуваат мерки неопходни за државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на нереди и злосторства, заштитата на здравјето или моралот, угледот или правата на другите, за спречување на ширењето на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судството.

Имено во таа насока, Комисијата во предвид ја зеде и судската пракса на Европскиот суд за човекови права, односно случајот „Savva Terentyev v. Russia 10692/09“.

Во конкретниот случај Европскиот суд, се осврнал на праксата на домашните судови при оценување на определена изјава, односно коментар за кој жалителот бил санкциониран. Имено, Европскиот суд забележува дека домашните судови во однос на таквата изјава, се фокусираше на природата на формулацијата на изјавувачот, лимитирајќи ги своите наоди на формата и тонот на говорот, додека не се обиделе да ја анализираат спорната изјава во контекст на релевантна дискусија и притоа да откријат која идеја се сакало да се пренесе. Според Европскиот суд, исходот на определен случај, повеќе зависи од меѓусебната зависност, односно поврзаност на различните фактори, отколку земањето во предвид на секој од нив засебно. Врз основа на таквиот принцип, Европскиот суд го ценел конкретниот случај, со посебно внимание на природата и формулацијата на оспорената изјава, во кој контекст е објавена, потенцијалот да води до штетни последици и причините кои го оправдуваат ограничувањето на истата. Оттука, Европскиот суд утврдил дека при утврдувањето на фактичката состојба домашните судови не ги земале во предвид сите релевантни факти и околности, па следствено на тоа нивното образложение не може да се смета за релевантно и доволно за да се оправда попречувањето на слободата на изразување на жалителот.

Во согласност со таквата пракса, Комисијата ги ценеше сите факти и околности, кои како такви ја определуваат природата на направените објави, во кој контекст се објавени истите, смислата на идејата на објавите, како и дали истите резултираат со штетни последици.

Согласно горенаведеното, Комисијата одлучи како и во диспозитивот на мислењето.

Претседател на Комисија за
спречување и заштита од
дискриминација,
Исмаил Камбери

Доставено до:

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. Архива на Комисијата